

Gálffi László Rimbaud-estje a Pesti Színházban (Iklády László felv.)

FORRAY KATALIN

„Zokni helyett cserébe. . .”

Gálffi László Rimbaud-estje a Pesti Színházban

Egy tragikusan korán félbeszakadt pálya indulása és lezárása hangzik el prózában Gálffi László Rimbaud-estjén a Pesti Színházban. A tizenhat éves költő derűvel, iróniával megrajzolt ifjú szeminaristájának lírai monológja (*Szív dobog a reverenda alatt*), és a művészettel leszámoló tizenkilenc éves Rimbaud pokoljárása (*Egy évad a pokolban*) alkotja a műsor két részét. Még a művek ismerete nélkül is, csupán a címek alapján szembeötlő a választott részeket kontrasztja, s ezen keresztül az az igény, hogy teljes Rimbaud-képet nyújtson át a színész és a rendező. Az összhatás egységes. A sokoldalúságra való törekvés egy élménnyé áll össze a nézőben, mégpedig olyan erővel, hogy gondolatai a produkcióról utólag nehezen találhatnak a szövegben kapaszkodót, tartalmi eligazítást az előadás felidézéséhez.

Naiv, kamaszosan suta Gálffi László a *Szív dobog a reverenda alatt* papnövédeként. Leonardjából őszinteségtől fűtött, hatalmas sóhajtás szakad ki, immár emlékként, a heves és viszonzatlan szerelem bevallása. Alakításában a szeminarista gondolatait és érzésvilágát gyermeki nyíltságú ártatlanság határozza meg. Bánatot és örömet egyaránt gyanútlanul fogad. Mozdulatai árulkodóan szétszórtak, pontosabban még nem rendezettek, hangsúlya, mimikája természetes -- azaz, az alkalomtól függően pátosszal, zavart izgalommal teli. Jellemének tisztasága tükröződik nyílt arcán,

s így egy-egy grimasszal, megkeményített vagy lágyabb tekintettel szótlán partnereit is megeleveníti, dialógusok-ként tárja elének monológját.

A fiatal Leonard hirtelen támadt (és saját gyártmányú költeményeivel „erősített”) plátói szerelme Thimothina Labinette iránt, csupán egy nem minden célzatosság nélkül ajándékba adott fehér zoknival talál viszonzásra. S ha a zokni helyett cserébe éteri tiszaságú szerelem és vers dukál, miért ne személyesíthetnék meg diaképek vagy plakát a Bögregartó Szüzet? Gálffi kikacsintás nélkül, természetes közegként kezeli a diavetítőt a különben a kort idéző jel-mezek és díszletek közt. Azt érzékelteti, hogy vágyakozásának tárgya végül is nem számít, mert az érzés a fontos. E jelenetben a távolságot tartó megmosolygás elsősorban nem a nézőtér és a színpad, hanem az író és hőse között feszül.

Egy évad a pokolban címet viseli az előadás második részét kitevő ciklus, melyet a költő látomásokkal teli jóslatának szokás tartani. A kétségekkel teli alkotás megfejtését keresni aligha szerencsés vállalkozás. Állítólag maga Rimbaud mondta anyjának az *Egy évadról*: „Azt akartam vele mondani, amit mond, be-tű szerint és minden lehető értelemben.”

A minden lehető értelemben közül ezen az estén Matkócsik András rendezővel együtt Gálffi László a tiszta ész akaratát emelte ki. A „modern szenvedések” átélője, az „árnyak hazájának határára ért kamasz költő tudatos leltárát életének, művének. Élete a színpadon (a szöveg szellemének megfelelően) valóban hatalmas, de nem olyan legyőzhetetlen, hogy búcsúzaskor ne tudja „köszönteni a szépet”.

Gálffi megrázó komolysággal kamasz a színpadon. Igyekszik éreztetni a kora szerint serdült gyerek költészetétől szá

kítani akaró vágyát, ugyanakkor egyértelművé teszi Rimbaud-jának érettségét, tudatos és határozott akaratát. Arcából kifésült haja öregít ugyan vonásain, de alkata sugározza a fiatalságot: biológiai énje mintha határt akarna szabni a szelleme nyújtotta kínoknak-fájdalomnak. m legyőzötte mégis-csak a fiatalság marad, ami itt a költészet-tel vagy annak remélt hatalmával egyen-lő.

Ellentét feszül a tárgyi világ (a színpadon a natúra - kövek, rongyok, hordó - valóságos, természetes anyagok) és a valóság, azaz a szó és a kép között. Ennek jogosultsága nyilvánvaló, mert maga a szöveg ilyen értelemben legalábbis kettős: látomás és valóság, álom és meg-történt esemény váltja vagy éppen ki-oltja egymást, de bonthatnánk tovább: líra és drámai színezetű próza kap hangot egyszerre.

Egyszóval diszharmónia, ha elemeire bontom, ha egymásnak megfeleltetést, párhuzamot, ellentétet keresek. Viszont harmonikus élmény, ha nem választom el egymástól a részecskéket, ha a lírai monológot megjelenítve látom a mozdulatban, ha a próza az eszköztelenségtől nyeri drámai súlyát. Mert komplex módon foghatom fel: azaz értelmét és érzelmét egyszerre, sőt, hangsúlyosabban érzékeimen, mint értelmemen keresztül. Nem állítom, hogy teljesen mindegy, az egész ciklust vagy egy rövidített változatot látunk, de mégis meggyőződés, hogy a néző teljes egészét kapta Rimbaud vallomásának. Az előadás láttán azért érezhettem így, mert az *Egy évadot* inkább tartom vallomásnak, mint búcsúnak, leszámolásnak, szellemi vég-rendeletnek. Így sokkal nyilvánvalóbb az én hangsúlyosság, a személyes hang, s így indokolt az én feltárulkozásánál a józan megfontoltság, a fegyelem.

Gálffi László fegyelmzett. Mondhatnám, hogy alázattal fordult a választott darab felé, csakhogy éppen azt az igazságot takarnám ezzel, ami legerősebben sugárzik ebből az estből. Gálffi tisztelete a költő és műve iránt a pontos értelmezésből fakad, mint ahogy ez kiindulópontja szemmel látható rajongásának is. És ez a tökéletes átérzés helyes távolságtartásra inti (fegyelmézi), s így nem a költőnek szóló tisztelgő előadás, nem is szertelen Rimbaud-kinyilatkoztatás, hanem egy tehetséges színész izgalmas Rimbaud-élménye süt át a rivaldán.